

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. גועה והטילה ריעי וכשכשה באזנה ... שאני אומר כל שאינו דברים שהמיתה עושה ... היתה ידה כפופה ופשטתה דבר שהמיתה עושה פשוטה וכפפה דברים שאין המיתה עושה.....1.....
- ב. פירכוס שאמרו בסוף שחיטה מאי בסוף שחיטה באמצע שחיטה לאפוקי תחלת שחיטה דלא.....3.....
- ג. השוחט בלילה ולמחר מצא כתלים מלאים דם כשרה שזינקה וכמדת ר"א ואמר שמואל כותלי בית שחיטה שנינו אי אמרת בשלמא בתחלת שחיטה שפיר אלא אי אמרת בסוף שחיטה ליחוש דלמא בתחלת שחיטה זינקה.....4.....
- א. או כשב פרט לכלאים או עז פרט לנדמה.....5.....
- ב. הלכתא כי הא מתניתא בהמה דקה שפשטה ידה ... ביד אבל ברגל בין פשטה ולא כפפה בין כפפה... אבל בגסה בין ביד בין ברגל ... כשרה ועוף אפילו לא רפרף ... הרי זה פירכוס.....6.....
- ג. השוחט לעובד כוכבי' שחיטתו כשרה.....7.....
- ד. במוקדשין אין הכל הולך אלא אחר העובד.....8.....
- ה. אי שמעיניה דחשיב אין אי לא לא סתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים לא אמרינן.....9.....

דף לח.

א. גועה והטילה ריעי וכשכשה באזנה ... שאני אומר כל שאינו דברים שהמיתה עושה ... היתה ידה כפופה ופשטתה דבר שהמיתה עושה פשוטה וכפפה דברים שאין המיתה עושה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

בהמה דקה¹, וחיה גסה ודקה אם היתה ידה פשוטה² וכפפתה, י"א שהרי זה פרכוס, וכבר התבאר לעיל דף לז. שי"א שגם זה אינו פרכוס, דאפילו אין בה חיות יכולה לעשות כך וכן עיקר.

ובגסה, בין ביד בין ברגל, בין פשטה ולא כפפה, בין כפפה ולא פשטה, הרי זה פרכוס.

ובכל מקום שהתרנו על ידי פשיטה או כפיפה, לא שהיתה כפופה וכפפה קצת יותר, או פשטה קצת, או פשוטה שפשטה יותר, או כפפה קצת, רק בעיני שיהא פשוטה כדרכה, וכפפה להיות כמין ד', שזה נקרא פשוטה וכפפתו³, או איפכא מקרי כפופה ופשטתו, והוה פרכוס להתיר.

השוהט את הבריאה, הרי זו מותרת, אפילו לא פרכסה כלל.

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד יז א ושמ"ח שם

² בן משמע דעת בעלי השלחן ערוך (סעיף א'), וכן מבואר בבית יוסף (ד"ה ומה היא סימנה) להדיא, מטעם שהרי"ף והרא"ש השמיטו הא דשמואל (ל"ח ע"א) דפירש למתניתין דאם היתה ידה פשוטה וכפפתו הוה פרכוס. וכן הרמב"ם (הל' מאכ"א פ"ד הל' י"ד) והסמ"ג (ל"ח קל"ד, מ"ה ע"ד) השמיטו זה, וכן כתב האיסור והיתר (כלל נ"ו דין י"ב) להדיא. אבל הים של שלמה (פ"ב סי' י"ט) חלק על זה וכתב טעם השמטת הרי"ף והרא"ש משום דלא צריך דמתניתין הכי מפרשא. ולעניות דעתי תמוה הוא, דדורו של שמואל הוה צריכי פירוש, ואי לאו דשמואל הוה טעו למימר דמתניתין בעי דכייפה ופשטה והדר כייפה, כמו שאמרו בגמרא. ולן לא צריך לפרושי כהני מילי, אטו אנן ידעינן טפי מדורו של שמואל, ואמאי לא הוה להרי"ף והרא"ש לפרש לן כדפירש שמואל בגמרא. אלא העיקר כמו שכתב הרב המגיד (הל' מאכ"א פ"ד הל' י"ד) בטעמם דסבירא להו דרב פליג עליה. ולכן, אף על גב דהרשב"א (תוה"ב בית ב' שער ג', כ"ח ע"ג), והר"ן (ח' ע"א ד"ה בהמה דקה), וכמה פוסקים שהביאם הש"ך (ס"ק ד'), ס"ל להקל בהא, אין לזוז מדעת הבעלי שלחן ערוך דמחמירי בשל תורה. ומשמע שהוא דעת הרי"ף וסיעתו. ובס"ק ו' אביא בס"ד כמה פוסקים קדמונים רבים וכן שלימים שלא הביאו כי אם ברייתא דרבא (ל"ח ע"ב) לדיני פרכוס, וכיון דלא מפרשי לן כדפירש שמואל, אלמא דכולהו ס"ל להחמיר. גם הט"ו וש"ך לא הכריעו בפלוגתא זו, ודלא כפרי חדש (ס"ק ד') שהכריע להקל, ובהגהת נקודות הכסף הביא בשם שחיטת (מהרי"ו) דברים שאין להאריך בהם, שאינן עולים לדעת גמרא ופוסקים. תבו"ש שם ב

³ בן נראה לי מלשון הגמרא (ל"ח ע"א) דקאמר שמואל היתה ידו כפופה ופשטה כו', פשוטה וכפפה, ולא קאמר פשטה ידה כו' כפפה ידה כו', אלא דאי קאמר הכי הוה אמינא אפילו כפופה והוסיפה כפיפה על כפיפתה סני, להכי פירש דבעינן פשוטה וכפפה. וכן משמע לשון רוב הפוסקים שכתבו בגסה בעינן פשוטה וכפפה או כפופה ופשטה, ולא כתבו בקיצור כפפה או פשטה. וכן משמע לשון הסמ"ק (סי' ר"א) להדיא, וכן יש להוכיח מדברי רבינו ירוחם (נפ"ו אות ה' ח"ג, קי"ח ע"א) שכתב דבעינן שהפרכוס יהיה בסוף שחיטה וימשך עד אחר השחיטה, אלמא דאיכא קצת שהות בפרכוס, דאי הפרכוס כשכופף כל שהוא, מה יש למשך לאחר שחיטה הלא נעשה כהרף עין, אלא כמו שכתבתי דאז יש שהות קצת. תבו"ש שם ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואפילו דקה שפשטה ידה ולא החזירה מותרת, שכל שהיא בחזקת בריאה אין משגיחין בפרכוס כלל.

ושאר פרכוסים, כגון כשכשה באזנה או בגופה, או צועקת, ומתרות, ומזונקת בגרונה, וכדומה, אף על פי שנראה לו שעשתה כה יותר מפרכוסים שנתבארו, מכל מקום אינו מועיל להבשיר⁴, דאין לך כי אם מה שקבלו חכמינו זכרונם לברכה מה הן הדברים שאין המיתה עושה.

ב. פירכוס שאמרו בסוף שחיטה מאי בסוף שחיטה באמצע שחיטה לאפוקי תחלת שחיטה דלא

ופרכוס זה המתיר את המסוכנת צריך שיהיה בתוך השחיטה, וימשך קצת לאחר השחיטה⁵, דהיינו אחר שחיטת רוב א' בעוף, ורוב ב' בבהמה, כדי

⁴ דעת רש"ל (יש"ש פ"ב סי' י"ט) שכשכוש און, וגועה דעבי קלה, ומתרות, כל אלו הוו פירכוס, והא דהשמיטום הר"ף והרמב"ם והרא"ש, משום דהוה להו קל וחומר מפרכוס יד ורגל, וכן כתב הרשב"א (תוה"ב בית ב' שער ג', כ"ח ע"ג) דגועה ומתרות הוו פרכוס, וכן כתב הטור בשם העיטור (הל' שחיטה כ"ז ע"ב). אבל הבית יוסף (ד"ה ומ"ש ואכתי איכא) כתב דדעת הר"ף והרמב"ם והרא"ש דכיון דאמר רבא (ל"ח ע"ב) הלכתא כבריייתא, והיא לא חשבה כי אם פרכוס יד ורגל, שמע מינה דמפיק מהלכתא כל שלא נכלל כבריייתא. וכן משמע מסמ"ק (סי' ר"א) שלא הביא(ו) כי אם דיני הבריייתא ולא יותר, וכן בעל הלכות גדולות (הל' טריפות, סי' ס"א), והראב"ן (סי' רכ"ב), ואגודה (סי' ל"ו), ובוודאי אין סברא דכולהו סמכו אקל וחומר. ולכן העיקר כהבעלי שלחן ערוך. ובפרי חדש (ס"ק ג' - ו') הקיל בכל פלוגתא דסימן זה, ולעניות דעתי פשוט שאין לסמוך להקל כלל, כמו שכתבתי בסיעתא דשמיא בכל דבר מילתיה בטעמא. תבו"ש ו

⁵ כן כתב רמ"א ז"ל בהג"ה (סעיף א') על פי רבינו ירוחם (נמ"ו א"ה ח"ג, קי"ח ע"א) שכתב כן בשם רש"י ז"ל. וכונתו, שהרי רש"י ז"ל כתב דף ל"ח (ע"א) ד"ה כל היכי, וזה לשונו, דלאחר ששחטה לא תסגי בפשיטות יד בלא כפיפה וחזרה בתמיה. (ד"ה) א"ל רבא כו', לאחר שחיטה שתפשוט ותחזור. (ד"ה) שאני אומר כל שאינה עושה כן, (פשיטא) [פשטה] וחזרה לאחר שחיטה כו', עכ"ל וקשה, דלמא לעולם פרכוס שאמרו בגמר שחיטה, פירוש שיסיים הפרכוס ממש עם סיום השחיטה, וקים להו לרבנן דכל שמפרכסת היא חיה מעט אחר כך ואינה מתה עם גמר הפרכוס, ולכן בעינן שתסיים פרכוסה עם סיום השחיטה, דאז המיתה אחר סיום השחיטה, מה שאין כן אם מפרכסת באמצע השחיטה יש לחוש שתמות קודם גמר שחיטה, או גמר שחיטה ומיתה באים כאחד. ולא קשה מפשיטת יד לדקה, אם גמרה לפשוט עם סיום השחיטה מוצאה נפשה בגמר פשיטותה, והוה ליה גמר שחיטה ומיתה באים כאחד ואסור. יש לומר דסבירא ליה לרש"י דודאי אי אפשר לצמצם, ולא איירי מתניתין בהכי שיהיה סיום הפרכוס ממש עם סיום השחיטה, וכמו שכתבו התוספות ע"ב ד"ה אלא זה, ואם כן, אי אמרינן דבאמצע לא מהני אלא בעינן סוף ממש, ודאי דבלאו הכי בעינן מעט יותר דאי אפשר לצמצם, וכן נראה להדיא כוונת רבינו ירוחם ז"ל בפירוש רש"י, ובהכי מיתרצא כל לשונות רש"י שמסכים עם מה שכתב רש"י ז"ל בד"ה בסוף שחיטה והפרי חדש (ס"ק ג') כתב דרבינו ירוחם והש"ך לא כיוונו יפה בכוננת רש"י ז"ל, גם לא בעיקר הדין. וכתב שבכל מקום שכתב רש"י לשון לאחר השחיטה לאו דווקא, רק רצונו לומר גמר וסוף שחיטה, עכ"ד. ובמהילת כבודו לענ"ד נהפוך הוא, שהוא לא ירד לתוך העמק בסוגיא זו, אבל האמת

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

שיבורר שנמר שחיטתה היה קודם מיתתה. ופשוט דכל שכן אם כל הפרכוס היה אחר שחיטתה.

**ג. השוחט בלילה ולמחר מצא כתלים מלאים דם כשרה
שזינקה וכמדת ר"א ואמר שמואל כותלי בית שחיטה
שנינו אי אמרת בשלמא בתחלת שחיטה שפיר אלא אי
אמרת בסוף שחיטה ליחוש דלמא בתחלת שחיטה זינקה**

השוחט את המסוכנת בלילה, או ביום במקום אפל, ולא ידע אם פרכסה, הרי זה ספק נבילה ואסורה.

ואפילו השכים ומצא כותלי החדר שנשחטה שם מלוכלכים בדם⁶, שנראה שזנקה בכח למרחוק, ואפילו נודע שנעשה זה בסוף שחיטה, כגון שלא היה צווארה נגד מקום זה כי אם בסוף שחיטה, מכל מקום אינו מועיל שאין פרכוס כי אם מה שאמרו חז"ל.

גם כל ספק⁷ שיש בפרכוס הרי זה ספק נבילה ואסורה.

על פי פירוש רש"י, דרבא הוכיח מתוך הברייתא דכל היכא דבעי חיותא, כגון בשחיטה, לא מהני היכא דגמר שחיטה ומיתה באים כאחד, רק בעינן שתקדום הגמר שחיטה למיתה, באופן כשגמרה שחיטה עדיין תהיה חיה ותמות אחר כך. והיינו דכתב רש"י בד"ה בסוף, דתהוי בה חיות אחר שחיטה. ונבא יסוד והיתר כלל נ"ו דין י"ב העתיק מה שכתב הסמ"ק (סו"ס ר"א) דיני פרכוס, והוסיף ללשון הסמ"ק תיבות אחר שחיטה, והיינו כרבינו ירוחם ורמ"א ז"ל. והב"ח, אף על גב דתמה כמו הרש"ל, מכל מקום פסק לדינא כרבינו ירוחם, ויתד היא שלא תמוט. ובלאו הכי למאי דקיימא לן אי אפשר לצמצם צריך שימשך קצת הפרכוס אחר השחיטה, דאם תסיים עם גמר שחיטת הרוב אי אפשר לעמוד עליה, ודלמא סיום קודם. אלא אפילו למאן דאמר אפשר לצמצם, מכל מקום לא סגי, דהעיקר כפירוש רש"י דחיות ופרכוס בעינן אחר גמר שחיטה. תבו"ש יז א

⁶ כן משמע ממה שכתב הרשב"א ז"ל (בחי' ל"ח ע"א ד"ה רבה, ותוה"ב בית ב' שער ג', כ"ח ע"ג) לתרוצי אקושיית התוספות (ל"ח ע"א ד"ה רבא אמר) שהקשו אמאי דאמר רבא פרכוס שאמרו בסוף שחיטה, איך התיר רבי שמעון אם מצא למחר כתלים מלאים דם, דלמא בתחלת השחיטה זינקה. ותירץ הרשב"א על זה, דרבא לא סבירא ליה כותלי בית השחיטה שנינו דהיינו צוואר הבהמה, אלא כותלי החדר שנינו, ושחט באמצע הבית ונתקרב לכתלים בסוף שחיטה, ואם כן ודאי דבסוף שחיטה זינקה, עכ"ד. אלמא דאפילו לרבא דסבירא ליה כותלי החדר שנינו, מכל מקום גרוע מפרכוס דיד או רגל דאמרו החכמים במתניתין, דהא תנן וחכמים אומרים עד כו', כדמוכח מזה בגמרא. תבו"ש שם י

⁷ זה פשוט ומוכח ממה שאמרו בגמרא (ל"ח ע"א) פרכוס שאמרו תחלת שחיטה כו', דאי סלקא דעתך סוף שחיטה, ניחוש דלמא בתחלת שחיטה זינקה כו'. אלמא כל היכי דאיכא למיחש היישינן להומרא. תבו"ש יא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

דף לח:

א. או כשב פרט לכלאים או עז פרט לנדמה

כבר התבאר במסכת ב"ק דף עז: שהכלאים פסולין⁸ למזבח אף על פי שאין בהם מום שנאמר (ויקרא כב פסוק כז) שזר או כָּשֵׁב או עֵז כִּי יוֹלֵד עַד שִׁיחִיהָ כֹּל מִיָּן וּמִיָּן בְּפָנָי עֲצָמוֹ לֹא שִׁיחִיהָ מֵעֹרֵב מִכֶּבֶשׂ וְעֵז, וְהָרִי הוּא מִיָּד הָאֲסוּרִין לְמִזְבֵּחַ.

הנדמה⁹ אף על פי שאינו כלאים הרי הוא פסול למזבח, כיצד רחל שילדה כמיז עז ועז שילדה כמיז כבש, אף על פי שיש בו מקצת סימנין הואיל והוא דומה למין אחר פסול כבעל מום קבוע, שאין לך מום קבוע גדול מן השינוי. ונראה¹⁰ שאם הקדישו או שחטו חייב משום לאו¹¹ שנאמר (ויקרא כב פסוק כ) כֹּל אֲשֶׁר בּוֹ מוֹם לֹא תִקְרִיבוּ וְגו' שהוזהרנו מהקדיש בהמה שיש בה מום לגבי המזבח, ולוקה על הקדשו כיון שע"י דיבורו יוצא מחול לקודש¹².

⁸ רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק ג הלכה ד

⁹ רמב"ם שם הלכה ה

¹⁰ עיין במשנה למלך שם שכתב "דבכלל בעל מום הוא"

¹¹ ל"ת צא וצב צג צד בסה"מ

¹² רמב"ם איסורי מזבח פ"א ה"ב ולהכי לא הוי לאו שאין בו מעשה שאע"ג שאינו אלא דיבור עכ"פ כיון שע"י דיבורו אתעביד מעשה שיוצא מחול לקודש חשיב יש בו מעשה ערוך השולחן העתיד שם סי' נ סעי' ד בשם הלח"מ ועיין מנחת חינוך מצוה רפה אות ד שכתב "ובאמת משכחת לה גם בלאו הזה דלא יהיה קדוש אלא במעשה ולוקין עליו, כגון שני שעירי יום הכיפורים שהגריל עליהם ואחד הוא בעל מום, ושם לא משכחת שיהיה קדוש בפה רק על ידי הגרלה, עיין ביומא מ' ע"ב הגריל עושהו חטאת ואין השם עושהו חטאת, וכן פסק הרמב"ם פ"ג מעבודת יום הכיפורים ה"ג דהגרלה מעכבת, א"כ אין לך מעשה גדול מזה, וקודם שהגריל בודאי אינו חייב משום בל תקדיש לדברי הכל כמבואר בתמורה ו' ע"ב, א"כ אם הגריל על בעל מום חייב מלקות משום בל תקדיש ועיי"ש אות ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ומכך שנאמר שם פי יג' לד למדנו שיוצא דופן פסול לגבי מזבח¹³, ומשנאמר וְהָיָה שְׁבַעַת יָמִים פֶּרֶט לְמַחוּסָר זֶמַן תַּחַת אָמוּ פֶּרֶט לִיתוּם שְׁנוּלָד בְּאִפְן טַבְעֵי אַחַר שְׁנִשְׁחַטְהָ¹⁴ אָמוּ¹⁵.

**ב. הלכתא כי הא מתניתא בהמה דקה שפשטה ידה ... ביד
אבל ברגל בין פשטה ולא כפפה בין כפפה ... אבל בגסה
בין ביד בין ברגל ... כשרה ועוף אפילו לא רפרף ... הרי
זה פירכוס**

כבר התבאר לעיל דף לז. שבהמה המסוכנת למרות שעומדת למות¹⁶, מותר לשחטה, ואם פרכסה הרי זו מותרת באכילה.

כיצד הוא הפירכוס, בהמה דקה, וחיה גסה ודקה, שפשטה ידה והחזירתה, או פשטה רגלה אף על פי שלא החזירה, או כפפה רגלה לבר, הרי זה פירכוס, אבל פשטה ידה ולא החזירה אינו פירכוס, שאין זה אלא שיצאתה נשמתה קודם לכן.

¹³ רמב"ם שם הלכה ד

¹⁴ לאו לאחר השחיטה ממש נולד דא"כ היינו יוצא דופן אלא מיירי בזה פירש למיתה וזה פירש לחיים וכדאיתא שם בחולין יעו"ש היטיב ועיין לקמן פ"ו מהל' בכורות הי"ד שם כתב רבינו מתה אמו ג"כ יעו"ש וע"ע מכילתא פרשת בא פ"ה ובמיעו המדות שם יעו"ש היטיב מש"כ בזה שלדעת רבינו חמור בכור מקדשים וס"ל דבקרדשים אינו פסול רק שנוולד אחר שחיטה ולא בזה פירש למיתה וזה לחיים יעו"ש היטיב.

¹⁵ מרן תמה למה לא כתב רבינו שמתה אמו יעו"ש וי"ל לפי מש"כ תוס' בחולין שם דבמתה ע"י מלאך המות הוולד מיית ברישא ולא יכול להיות חי אחר מיתת אמו רק בשנשחטה או נהרגה ע"י אדם יעו"ש היטיב אף דבתוס' ב"ב קמ"ב ב' ד"ה דהוא וכו' כתב דהיבא דנעקר הוולד לצאת יכול להיות אחר מיתת אמו יעו"ש י"ל דרבינו לא ס"ל כן אמנם עיין בערכין ז' א' דאיתא התם דאשה שישבה על המשבר ומתה דמביאין סכין וקורעין את בטנה להוציא את הוולד ופירש"י התם דומנין דהיא מייתא ברישא יעו"ש היטיב אמנם י"ל דרבינו מילתא דפסיקא והוה ורגיל להיות נקט ועיין ברש"י חולין נ"א ב' ד"ה דרך דופן וכו' מש"כ שם וקצ"ע יעו"ש היטיב וע"ע תוס' נדה מ"ד א' ד"ה איהו וכו'. הר המוריה שם.

¹⁶ שו"ע ונו"כ יו"ד יז א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואם היתה ידה פשוטה¹⁷ וכפפתה, גם זה אינו פרכוס, דאפילו אין בה חיות יכולה לעשות כך.

ובגסה, בין ביד בין ברגל, בין פשטה ולא כפפה, בין כפפה ולא פשטה, הרי זה פרכוס.

עוף המסוכן, אפילו לא רפרף אלא בגפו¹⁸, ולא כשכש אלא בזנבו, הוה פרכוס, וכל שכן פרכוסי בהמה.

ובימינו שמרובים התולין להקל, ומקלו יגיד ל¹⁹, ראוי לכל בעל נפש ליזהר אפילו ממסוכנת ישראל, אף על פי שאינו נוהג בשאר פרישות וחסידות, ואין כאן משום יוהרא כלל.

ג. השוחט לעובד כוכבי' שחיטתו נכשרה

כבר התבאר במסכת זבחים דף מז. שלמרות שישראל²⁰ ששחט בהמת כותי, או כותי ששחט בהמת ישראל, או בהמת כותי, וחישב בה השוחט

¹⁷ כן משמע דעת בעלי השלחן ערוך (סעיף א'), וכן מבואר בבית יוסף (ד"ה ומה היא סימנה) להדיא, מטעם שהרי"ף והרא"ש השמיטו הא דשמואל (ל"ח ע"א) דפירש למתניתין דאם היתה ידה פשוטה וכפפתו הוה פרכוס. וכן הרמב"ם (הל' מאכ"א פ"ד הל' י"ד) והסמ"ג (ל"ח קל"ד, מ"ה ע"ד) השמיטו זה, וכן כתב האיסור והיתר (כלל נ"ו דין י"ב) להדיא. אבל הים של שלמה (פ"ב סי' י"ט) חלק על זה וכתב טעם השמטת הרי"ף והרא"ש משום דלא צריך דמתניתין הכי מפרשא. ולעניות דעתי תמוה הוא, דדורו של שמואל הוה צריכי פירוש, ואי לאו דשמואל הוה טעו למימר דמתניתין בעי דכייפה ופשטה והדר כייפה, כמו שאמרו בגמרא. ולן לא צריך לפרושי כהני מילי, אטו אנן ידעינן מפי מדורו של שמואל, ואמאי לא הוה להרי"ף והרא"ש לפרש לן כדפירש שמואל בגמרא. אלא העיקר כמו שכתב הרב המגיד (הל' מאכ"א פ"ד הל' י"ד) בטעמם דסבירא להו דרב פליג עליה. ולכן, אף על גב דהרשב"א (תוה"ב בית ב' שער ג', כ"ח ע"ג), והר"ן (ת' ע"א ד"ה בהמה דקה), וכמה פוסקים שהביאם הש"ך (ס"ק ד'), ס"ל להקל בהא, אין לזוז מדעת הבעלי שלחן ערוך דמחמירי בשל תורה. ומשמע שהוא דעת הרי"ף וסיעתו. ובס"ק ו' אביא בס"ד כמה פוסקים קדמונים רבים וכן שלימים שלא הביאו כי אם ברייתא דרבא (ל"ח ע"ב) לדיני פרכוס, וכיון דלא מפרשי לן כדפירש שמואל, אלמא דכולהו ס"ל להחמיר. גם ה"טו"ש"ך לא הכריעו בפלוגתא זו, ודלא כפרי חדש (ס"ק ד') שהכריע להקל, ובהגהת נקודות הכסף הביא בשם שחיטת (מהרי"ו) דברים שאין להאריך בהם, שאינן עולים לדעת גמרא ופוסקים. תבו"ש שם ב

¹⁸ יש נוסחאות אלא בעינו, וכן הוא בשלחן ערוך. ומהרש"ל (יש"ש פ"ב סי' י"ט) ובי"ח (ד"ה מיהו) מחמירים, והביאם הש"ך (ס"ק ה'), וכן העיקר להחמיר בדאורייתא. תבו"ש ח

¹⁹ הושע ד' י"ב – פסחים נ"ב ע"ב.

²⁰ שו"ע ונו"כ יו"ד ד ג ושמלה חדשה שם ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

לעבודה זרה, הרי זה אסורה בהנאה²¹. כמו שהתבאר במסכת סנהדרין דף ס: וע"ז דף לד: אבל אם הבעלים הישבו לה לעבודה זרה ולא השוחט, אף על פי שהשוחט יודע שהבעלים מחשבים אלא שאינו מסכים למחשבתם ואינו מחשב בה כלום ושוחט אותה לאכילה ככל שאר שחיטות, אין מחשבת הבעלים פוסלת כלום, דאין המחשבה הולכת בזה כי אם אחר השוחט, ולכן אם השוחט ישראל, מותרת אפילו באכילה²², ואם השוחט גוי או מזמר, מותרת בהנאה.

אולם אם גוי או מזמר שוחט סתמא בהמה לאחרים, והבעלים הישבו בה בשעת שחיטה בפני השוחט, יש לאסור בהנאה²³.

אולם אין לשחוט לכתחילה²⁴ לגוי אם יודע שהגוי רוצה לחשוב בשחיטה זו לעבודה זרה, או שאמר בפירוש כן, אף על גב שאין מחשבתו כלום, מכל מקום כיון שכוונתו בזו לעבודה זרה, יש לחוש שיזרוק הדם לעבודה זרה ויקטיר חלבה לעבודה זרה, דדרך הגוי בכך, ואסור לישראל לגרום שתעבד עבודה זרה על ידו. וכל שכן אם יודע שהגוי רוצה לזרוק או להקטיר ממנה, אף על פי שאינו מחשב בשחיטה כלום.

ואם יודע שלא יבא הדם והחלב ליד הגוי, הרי זה מותר לשחוט לו, אף על פי שיודע שיחשוב בשחיטה, דאין מחשבתו כלום. ומכל מקום בדליכא צורך כל כך יש להחמיר גם בזה לכתחילה, גזירה משום שחיטת עבודה זרה ממש.

אבל בסתם גוי מותר לשחוט לו לכתחילה, שסתם גוים אין מחשבתן לעבודה זרה

ד. במוקדשין אין הכל הולך אלא אחר העובד

עוד התבאר שם ושם דף כח: שאין המחשבה הולכת אלא אחר העובד, אבל מחשבת בעל הקרבן אינה מועלת כלום, שאע"ג שבעל הקרבן הוא²⁵ מי

²¹ דאף על גב דקיימא לן אין אדם אוסר דבר שאינו שלו, אי עבד בה מעשה אסרה, אפילו מעשה כל דהו, וכגון מיעוט קמא דקנה, ונראה לי מדאורייתא, וכך בכל מקום שזכר בענין זה שוחט לעבודה זרה מיירי בכי האי גוונא, שמלה חדשה שם.

²² דעת הב"ח סימן זה (ד"ה ומ"ש אם הישב ישראל) וסימן ב' (ד"ה לשון ב"י וכתב בעל העיטור) לאסור באכילה בנידון דידן, ואין כן דעת הרשב"א בחידושו (ל"ח ע"ב ד"ה אי שמעינן) והר"ן ז"ל (ח' ע"א ד"ה אמר רבי יוסף), וכל האחרונים, והוה ליה הב"ח יחיד לגבייהו. תבו"ש שם י

²³ שאף על גב דקיימא לן דלא אמרינן סתם מחשבת גוי לעבודה זרה, היכא דהבעלים מחשבים בה בפניו גרע טפי, שיש לומר דהוא נמי אדעתא דידהו שחט

²⁴ שמל"ח שם ו

²⁵ רמב"ם שם פרק יד הלכה א, ערוך השולחן העתיד שם סי' קמז סעי' א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

שמביאו למקדש, מ"מ המחשבה אינה תלויה אלא בכהן כדכתיב (שם ז פסוק יח) המקריב אתו לא יחשב לו פגול יתיה, וכשהכהן מחשב כתיקונו אינו פועל מה שהבעלים יחשבו כונת פיגול, ואפילו שמענו הבעלים שפגלו והיתה מחשבת העובד נכונה הרי זה כשר.

וכן להיפך במחשבת הכהן נתפגל אף שהבעלים כווננו כתיקונו שכיון שהכהן הוא בעל העבודה, אי אפשר שזה יעבוד וזה יחשב אולם אין הכהן נפסל מעבודתו כשחשב מחשב פיגול.

ה. אי שמעיניה דחשיב אין אי לא לא סתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים לא אמרינן

כבר התבאר לעיל דף יג. ששחיטת נכרי נבילה דאורייתא²⁶, אפילו הוא קטן, אפילו אינו עובד עבודה זרה, כגון גר תושב או מאומות שאינם עובדים עבודה זרה או גר שמל ולא טבל כראוי²⁷, ואפילו בדק לו ישראל כשר הסכין, ועמד ע"ג, וראה ששחט יפה, שנאמר (דברים יב פסוק כא) וְזָבַחְתָּ וְגו' וְאָכַלְתָּ וְגו', כל שישנו במצות וְזָבַחְתָּ, הוזה ליה זביחתו זביחה, וכל שאין בְּזָבַחְתָּ אין זביחתו רק כנהרגה ונבילה היא²⁸.

²⁶ שו"ע ונו"כ יו"ד ב א ושמ"ח שם

²⁷ פשוט בכמה מקומות, ומדעם ריש סימן קכ"ד (סעיף ב') דכל זמן שלא טבל כראוי הרי הוא כגוי לכל דבריו. תבו"ש שם ב

²⁸ לדעת התוספות (גי' ע"ב ד"ה קסבר כותים גרי אריות הן) והרא"ש (פ"א סי' ה') דילפי מוזבחת כמו שכתבתי בפנים, פשוט הוא דכולהו לאו במצות זביחה איתנהו, וכן הוא דעת הר"ן (א' ע"א ד"ה ולענין הלכה). אבל לדעת הרמב"ם איכא פלוגתא, וזה לשונו פרק ד' מהלכות שחיטה (הל' י"א), נכרי ששחט, אף על פי ששחט בפני ישראל בסכין יפה, ואפילו היה קטן, שחיטתו נבילה ולוקה על אכילתה מן התורה שנאמר וקרא לך ואכלת מוזבחו. מאחר שהזהיר שמא יאכל מוזבחו, אתה למד שזבחו אסור. וגדר גדול גדרו בדבר שאפילו כותי שאינו עובד עכו"ם שחיטתו נבילה, עכ"ל. וביארו הכסף משנה והב"ח (ד"ה שחיטת עכו"ם נבילה) והט"ז (ס"ק א') דבריו, דברי שא איירי בנכרי העובד עבודה זרה דאסור מדאורייתא. ואחר כך כתב וגדר כו', וקאי אאומות שאין עובדים ואגר תושב, דהני מדאורייתא שרו, דקרא וקרא לך גו' קאי אוזבחו לאלהיהם דסליק מיניה, דהיינו בעובד עבודה זרה דווקא, אלא דחכמים ז"ל אסרום משום גדר. והש"ך (ס"ק ב') השיג עליהם ופירש דברי שא איירי הרמב"ם בכל האומות, עובד ואינו עובד. ומה שכתב וגדר, קאי אכותים שגזרו עליהם בימי רב אמי ורב אסי, כדאיתא ריש חולין (ו' ע"א). ועיי' תבו"ש א, שקיים דברי הכס"מ והקשה על הש"ך שם וכתב דלנידון דידן אין נפקא מינה בזה, דהעיקר כדעת התוספות, והרא"ש, והר"ן, דסבירא להו מוזבחת גו', דשחיטת כל הגוים נבילה דאורייתא, כמו שכתבתי בפנים. וכן דעת הראב"ד פרק ב' מהלכות שאר אבות הטומאה (הל' י'), וכן הוא נוסחת התוספתא שלפנינו (פ"א הל' א'), וכן משמע דעת רש"י ז"ל ריש פרק העור

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL1l7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ולוקה על אכילתה מן התורה²⁹, שנאמר (שמות לד פסוק טו) וְקָרָא לְךָ וְאָכַלְתָּ מִזֶּבְחֹךָ, מאחר שהזהיר שמא יאכל מזבחו אתה למד שזבחו אסור ואינו דומה לישראל שאינו יודע הלכות שחיטה. ומטמאה במשא³⁰ ואפילו ישראל עומד על גביו.

ומכל מקום³¹ מותרת בהנאה, אפילו שחיטת נכרי העובר עבודה זרה, שאין אומרים מן סתם מחשבת נכרי לעבודה זרה³².

אבל שחיטת מין, דהיינו כומר לעבודה זרה³³, הואיל ואדוק בה, יש להחמיר ולאסור סתם שחיטתו בהנאה, אפילו עורה.

ובדיעבד כשהגיע ליד ישראל יש להקל בהנאה במקום הפסד בסתם שחיטתו ששחט לשולחנו, ולא שמענו שחש לעבודה זרה, שאינם אדוקים כ"כ בזמן הזה, אפילו הכומרים, שנאמר סתם שחיטתן לע"ז.

ודוקא אם שחט הכומר, אבל הרגה מותרת בהנאה דאין דרכן לעבודה זרה אלא דרך שחיטה.

והרוטב (ק"ז ע"ב ד"ה השוחט בהמה), והרשב"א בתשובה (ח"א) סימן תקכ"ט, וכן פסק הים של שלמה (פ"א סי' ו'), וב"ח (ד"ה שחיטת עכו"ם נבילה). מכל מקום יש לחוש לדעת הרמב"ם לחומרא לענין אותו ואת בנו וכיוצא.

²⁹ רמב"ם הלכות שחיטה פרק ד הלכה יא

³⁰ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק ב הלכה י

³¹ שם

³² שאם היה מן הסתם הוה ליה תקרובת עבודה זרה דאסורה בהנאה.

³³ דייקנן מדרתנן שחיטת נכרי נבילה, הא דמין, פירוש כומר בין עכו"ם ובין ישראל. לעבודה זרה, פירוש, אסורה בהנאה כתקרותה. ומימרא זו השמיטה הרי"ף והרמב"ם והרא"ש והטור וכל הפוסקים המפורסמים. ובתורת הבית ארוך (בית א' שער א', ח' ע"ב) וקצר (שם, ד' ע"ב) כתב נכרי ששחט פסול, התחיל א' מהפסולים כגון נכרי או מיאני כו', שחיטתו פסולה. ולא הביא כברייא דשחטה מיאני אסורה בהנאה, ועיין מה שכתבתי לקמן גבי התחיל א' מהפסולים. רק רבינו ירוחם (נש"ו ח"א, קמ"ז ע"א) כתבה, ובבית יוסף (ד"ה ומ"ש אפילו אחרים רואים אותו) הביאה, ולא בשלחן ערוך, ולבוש (סע"ף א') ופרי חדש (ס"ק ב') הביאה, וכן ש"ך סימן ד' (ס"ק ג'), ותמהני שלא הרגישו לתת טעם להשמטת הפוסקים מימרא זו. ולעניות דעתי נראה פשוט, דטעמא מדאמרין התם כגמרא (י"ג ע"ב) גוים שבחוץ לארץ לאו עובדי עבודה זרה הן, אלא מנהג אבותיהם בידיהם. ותדע, דבכל דיני ניסוך דמקלינן האידנא מטעם גוים שבזמן הזה אינן יודעים בטיב כו', לא אשתמיט שום פוסק לחלק בין נכרי לכומר. והב"ח כתב ריש סימן קכ"ג (ד"ה ובספרי דפוס הראשונים) והביאו ש"ך שם (ס"ק ב') דאפילו חזינן דשפכי ליה קמי עבודה זרה, מותרת בהנאה מטעם דלא הוה ניסוך. שמע מינה דכומרים אין דינן כמין דהתם. ואף על גב דכתבו כל הפוסקים דין ספר תורה שכתבו מין ישראל, יש לומר דהתם היינו טעמא דודאי כשכתב השם לא כתבו בקדושה כי אם לעבודה זרה, אבל בשחיטה אינו מכויין לכלום. אי נמי, בספר תורה היינו טעמא דלא נגררו בתר ספרייהו כדמשמע בשבת דף ק"ו (ע"א). ומכל מקום לא מלאני לבי להתיר לכתחילה, כיון שלא מצאתי ההיתר מפורש, כי אם בדעבד במקום הפסד. תבו"ש שם ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

במקומות שדרכן לנחור ולהרוג למאכלן, וראינו ששחטה הכומר, אם כן מוכחא מלתא שהתכוין לעבודה זרה, ויש לאסור בהנאה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

